

Vedlegg nr 3

Regler om deling av næringsinntekt/selskapsinntekt

I. Samlet vurdering og konklusjon

Generelt

Folketrygdens regler om beregning av sykepenger mv og pensjonspoeng for utmåling av tilleggspensjon, fører til at en må ha regler for hva som er arbeidsinntekt. (Sykepenger og tilleggspensjonen skal erstatte den del av inntekten som faller bort når vedkommende henholdsvis blir syk eller går av med pensjon, dvs arbeidsinntekten.) Satsforskjeller i trygdeavgiften fører til at en også skiller ut visse pensjonsinntekter. Skillet mellom arbeidsinntekt, pensjonsinntekt og annen inntekt er håndtert av ligningsmyndighetene

Dette skillet er også brukt til å ilegge en egen type inntektsskatt (toppskatt) på arbeidsinntekt og visse pensjonsinntekter. Den samlede inntektsskatt på arbeidsinntekt blir derfor høyere enn på kapitalinntekt. Forskjellen i skattebelastning har ført til et økt press på reglene for fastsettelse av arbeidsinntekt. SKD peker på at presset på reglene og kravet til presisjon i regelverket vil bli redusert dersom forskjellen i skattebelastning reduseres

For lønnstakere vil arbeidsinntekten normalt gå seg selv

For personlig næringsdrivende og i selskaper med få eiere, vil ikke skillet mellom arbeidsinntekt og kapitalinntekt for aktive eiere gå seg selv. Det må derfor være regler for fastsettelse av arbeidsinntekten for disse.

Ingen av de kjente modellene for deling av inntekt i en arbeidsdel og en kapitaldel er perfekte. Alle modellene har store svakheter, de vil ha omkostninger både for skattyterne og det offentlige. SKD kjenner ikke til at det er foretatt noe undersøkelse om forholdet mellom omkostningene for de enkelte modeller.

SKD har pga den knappe tid til rådighet bare behandlet følgende fire modeller

1. Ligningsmyndighetene kan fastsette arbeidsinntekt skjønnsmessig
2. Uttaksmodellen
3. Kildemodellen
4. Selskapsskatt

Gjennom Finanskomiteens anførsler i Budsjett-innst S nr 1 for 2000-2001 vedrørende den såkalte KAF-modellen som Finansdepartementet redegjorde for i St.prp nr. 1 for 2000-2001 (Skatte-, avgifts- og tollvedtak), legger en til grunn at Stortinget har forkastet denne modellen. SKD finner derfor ikke grunn til å drøfte denne modellen her

En mulig vei er å gå bort fra systemet med like regler for delingen uansett organisasjonsform. For det første er dette målet bare formelt oppfylt i dagens system. Reglene skiller mellom foretak med samme organisasjonsform ved at noen foretak omfattes av reglene for delingsforetak og andre ikke. For det andre er kildemodellen på grunn av privatrettslige regler og skattesystemet for øvrig, ikke like naturlig for aksjeselskap som for enmannsforetak og deltakerlignede selskaper, noe som gir seg uttrykk i refusjonsreglene. Ulempen med forskjellige regler er at regelverket vil påvirke organisasjonsformen. Imidlertid er det mye som tyder på at dagens regler også legger opp til større bruk av aksjeselskapsformen enn ellers.

Uttaksmodellen

SKD antar at det ikke er lett å innpasse en uttaksmodell i dagens skatteregler. Skal en uttaksmodell fungere etter hensikten, antar SKD at det kreves et meget komplisert regelverk som er ressurskrevende å administrere, se nedenfor i del II. SKD vil sterkt fraråde å bruke uttaksmodellen, verken i sin rene form eller utbygget med regler tatt fra andre modeller.

Kildemodellen

Kildemodellens vilkår for deling, gir uønskede terskeeffekter. Videre vil de som er villig til å betale hva det koster, ofte kunne tilpasse seg bort fra modellens delingsregler. Kildemodellens beregningsregler fører dessuten i mange tilfeller til tilfeldige resultater. Nærmere om vurdering av kildemodellen, se nedenfor under del II, pkt 5.4 – 5.9.

På den andre siden finner SKD ikke at de andre modellene er klart bedre enn kildemodellen.

Hvis det er aktuelt å beholde kildemodellen, vises det til muligheter for forbedring nedenfor i del II, pkt 6.

Selskapsskatt

En spesiell form for kildemodell, vil være en modell for aksjeselskap der det i stedet for toppskatt hos de aktive eiere, utlignes skatt etter kildemodellen hos selskapet, se nedenfor i del II under pkt 5.10. Dersom det skulle være aktuelt, må en slik modell utredes nærmere.

Samlet konklusjon

SKD vil tilrå at den kildemodellen som ble innført ved Skattereformen i 1992 i prinsippet videreføres – men SKD understreker behovet for forenklinger og/eller forbedringer av modellen. Herunder tilrås at en utreder muligheten for å utforme systemet som en selskapsskatt. Som nevnt frarås omlegging til en uttaksmodell.

På grunn av svakheter med kildemodellen, bør det vurderes en sats-modell der personinntekt bare skal være grunnlag for fordeler og plikter ovenfor folketrygden. Personinntekt skal således være grunnlag for trygdeavgifter, mens toppskatten på personinntekt fjernes. Til gjengjeld økes skattsatsen på alminnelig inntekt, men bare for fysiske personer. Økningen i skattesatsene kan kombineres med en økning av personfradraget.

Fordi personinntekten etter delingsmodellen fra selskap bare belastes med trygdeavgifter som skattyteren blir godskrevet fordeler ved, så bør det overveies om en ikke også kan fjerne refusjonsordningen for skatt på slik inntekt.

Denne sats-modellen vil også redusere forskjellen i skatt på pensjon og hvreinter som ikke klassifiseres som pensjon. Videre vil det redusere problemet med at pensjon over innslagspunktet for toppskatt, skattlegges med toppskatt til tross for at personen ikke har fått redusert sitt toppskattegrunnlag med innbetalingen for å sikre pensjonen.

En slik modell kan føre til at andre regler må endres. For eksempel må reglene for RISK tilpasses forskjellen i skattesats for selskap og personer.

Sats-modellen vil føre til at forskjellen i skattebelastning på arbeidsinntekt og på kapitalinntekt reduseres. Personer med meget store inntekter vil ofte ha store kapitalinntekter. For dem vil skatten kunne øke. Personer med lave inntekter vil opp til en viss inntekt få lavere skatt på grunn av økningen i personfradraget. Inntektsgrensen for denne virkning er naturligvis avhengig av hvor meget personfradraget økes.

Et av argumentene for høyere skatt på arbeidsinntekt, er at det er mer dramatisk for en person å flytte ut av landet enn å flytte kapitalinntektene. Dette er også tilgodesett, ved at det bare er personer som får den høyere skatten.

Et argument mot en slik modell, er at den ikke er nøytral ift organisasjonsform. Skatten på inntekt som forblir i aksjeselskap, blir lavere enn skatten på inntekt som forblir i enmannsforetak. Det samme gjelder i deltakerlignede selskaper i den utstrekning det er personer som er deltakere. Videre blir skatten lavere på inntekt som forblir i aksjeselskap enn den som tas ut til personer.

II. Nærmere om forskjellige delingsregler

1. Formål med delingsregler

Regler om deling av næringsinntekt/selskap inntekt kan ha forskjellige prinsipielle hovedformål.

I noen tidligere utredninger synes hovedformålet for delingen å være at lønnstakere og personlige næringsdrivende skal behandles likt skattemessig. Dette ble foreslått oppnådd ved endring i reglene om skattlegging av inntekt i enmannsforetak. En del av denne inntekten skulle skattlegges etter regler og satser for lønnstakere og den andre delen av inntekten skulle skattlegges etter regler og satser for nærings-/selskapsinntekt. Skillet ble i hovedsak foreslått etter en uttaksmodell. Dette gjelder for eksempel utredningen i NOU 1977-55 og NOU 1983. 26.

I andre utredninger har hovedformålet vært å sette et skille mellom inntekt av arbeid og inntekt av kapital. Dette ga seg selv for vanlige lønnstakere, mens det krevde særlige regler for næringsdrivende mv. Delingsreglene er således en konsekvens av - og en liten del i et større system. For enmannsforetak og selskaper ønsket en at arbeidsinntekten skulle skattlegges hos den aktive uavhengig av om inntekten ble tatt ut eller forble i foretaket. Dette skulle gjennomføres for enmannsforetak og ansvarlige selskaper fra og med folketrygdens innføring. Vår nåværende delingsmodell, kildemodellen, som ble innført i 1992, bygger på dette prinsippet. Denne modellen gjelder også for aksjeselskap. Dette er drøftet i forarbeidene til skattereformen av 1992 og senest i vedlegg til Innst. O. nr. 72 for 1994-95 der deler av skattereformen ble evaluert.

En ønsket også å fastsette forskjellige satser for skatt på arbeidsinntekt og på kapitalinntekt. Kildemodellen ble også brukt til det formålet.

Kravet til reglens innhold og til resultatet, er svært forskjellig for disse to formålene.

2 Behovet for skille mellom arbeidsinntekt og kapitalinntekt

Behovet for å fastsette arbeidsinntekt skyldes blant annet reglene i folketrygdloven, herunder reglene om sykepenger for næringsdrivende og om pensjonsgivende inntekt som grunnlag for beregning av pensjonspoeng som igjen er grunnlag for fastsettelse av tilleggspensjon, se ftrl §§ 3-8 til 3-16.

Videre gjør en slik deling det mulig å dekke andre formål, f.eks. å redusere skattefordelen av visse fradrag herunder renter av privat gjeld. Dette oppnås ved at fradragspostene ikke kommer til fradrag ved fastsettelse av grunnlaget for toppskatt og trygdeavgifter. (Et slikt formål kan også oppnås ved uttaksmodellen.)

Reglene i folketrygden står fast. Det må derfor fortsatt være regler for deling av inntekt i enmannsforetak og selskap. Delingen må fortsatt skille mellom arbeidsinntekt og kapitalinntekt. SKD går ut fra at fastsettelse av arbeidsinntekt fortsatt skal være en del av skattesystemet.

3 Prinsipper for modeller for deling av inntekt

Fastsettelse av arbeidsinntekt gir ikke seg selv i enmannsforetak. Av regnskapet fremgår inntekten av kapital og inntekten av eierens arbeidsinnsats som en samlet inntekt.

I aksjeselskaper skal, etter prinsippene i skattereglene og regnskapsreglene, de som utfører arbeid for selskapet få en arbeidsgodtgjørelse som tilsvarer arbeidsinnsatsen. I selskaper med en eller få eiere kan interessefellesskapet likevel gjøre at størrelsen på uttak fra selskapet og hvordan selskapet klassifiserer uttaket i regnskapet, ikke gjenspeiler den reelle fordeling mellom arbeidsinntekt og kapitalinntekt. Uttakets størrelse og klassifiseringen kan være basert på tilpasninger til skattereglene.

Reglene om deling av inntekten i enmannsforetak og selskap kan klassifiseres i følgende hovedkategorier (innen hver hovedkategori er det flere utforminger av modellen).

1. Kildemodellen. De modellene som bygger på dette prinsippet, tar vanligvis utgangspunkt i samlet inntekt og trekker ut inntekt/utgifter som anses som kapitalinntekter/kostnader. Det som er igjen er arbeidsinntekt. I prinsippet er arbeidsinntekten etter denne modellen uavhengig av hvor meget det tas ut av foretaket. Både modellen for pensjonsgivende inntekt som ble brukt før 1992 og delingsmodellen fra og med 1992, er slike kildemodeller. Om kildemodellen se nedenfor under del II, pkt 5.5 – 5.9.
2. Uttaksmodellen. Prinsippet i denne modellen er at bare det som tas ut av foretaket skattlegges på annen måte enn det som blir igjen i foretaket.
3. Modeller som baseres på at arbeidsinntekt fastsettes direkte etter en konkret vurdering, enten ved omklassifisering av faktisk uttak eller uavhengig av uttaket. Resten av inntekten vil da være kapitalinntekt.

4 Den historiske bruk av delingsmodeller

4.1 Før skattereformen i 1992

Fra innføring av folketrygden og frem til skattereformen av 1992 var bruken av modeller som følger

1. I enmannsforetak og deltakerlignet selskap ble det brukt en kildemodell på eiere som var aktive. Modellen gjaldt pensjonsgivende inntekt og var vesentlig annerledes utformet enn delingsmodellen. Også dette var en sjablonmodell.
2. I aksjeselskap ble det brukt en slags uttaksmodell. Det aksjonæren valgte å ta ut som lønn, var arbeidsinntekt. Det aksjonæren tok ut som utbytte var kapitalinntekt. Den del av inntekten som forble i selskapet ble behandlet som kapitalinntekt. Denne utforming av uttaksmodellen ble imidlertid supplert med en skjønsmessig omklassifisering av uttak fra aksjeselskapet, ved at utbytte ble omklassifisert til lønn dersom skattyterens klassifisering førte til at arbeidsinntektens andel av det samlede uttak lå for lavt. Slik omklassifisering ble brukt i varierende grad av de forskjellige ligningskontorer. (For aksjeselskap var i prinsippet modellene nr 2-4 i bruk.)
SKD er ikke kjent med at det i noe omfang har skjedd skjønsmessig fastsettelse av arbeidsinntekt utover det som er tatt ut av selskapet i medhold av sktl § 13-1.

4.2 Etter skattereformen i 1992

Etter skattereformen har en fortsatt å bruke kildemodellen på enmannsforetak hvor eieren er aktiv. Dette gjelder antagelig de aller fleste enmannsforetak. Kildemodellen har etter skattereformen en annen utforming enn tidligere, kjent som delingsmodellen. For de enmannsforetak som ikke fyller vilkårene for å være delingsforetak, er all inntekt kapitalinntekt.

For aksjeselskap og deltakerlignet selskap er systemet at de deles i to kategorier, nemlig de som oppfyller vilkårene for deling (delingsforetak) og de som ikke gjør det.

1. For selskaper som er delingsforetak brukes to modeller. For det første er uttaksmodellen fremdeles i bruk i de selskaper der det faktisk foreligger et

uttak, eventuelt en godskriving på egenkapitalkonto, i den utstrekning skattyteren selv har klassifisert uttaket/godskrivningen som arbeidsinntekt (lønn i aksjeselskap/arbeidsgodtgjørelse i deltakerlignet selskap) Selskapet står fritt i forhold til skattereglene for hvor meget av uttaket som klassifiseres som arbeidsinntekt. I tillegg brukes en kildemodell (delingsmodellen) på den selskapsinntekten som ikke er tatt ut som arbeidsinntekt.

2. For de selskaper som ikke er delingsforetak, brukes uttaksmodellen I den utstrekning skattyteren selv har klassifisert uttaket/godskrivningen som arbeidsinntekt (lønn i aksjeselskap/arbeidsgodtgjørelse i deltakerlignet selskap), blir dette lagt til grunn for den delen som er klassifisert som arbeidsinntekt.

I disse aksjeselskapene blir uttaksmodellen supplert med regler om omklassifisering av uttak som den betegner som kapitalinntekt Er den del av uttaket som klassifiseres som arbeidsinntekt lavere enn naturlig, omklassifiseres hele eller deler av det øvrige uttak til arbeidsinntekt etter skjønnsmessig vurdering av ligningsmyndighetene

I deltakerlignet selskap blir skjev fordeling av inntekt ift eierandeler, klassifisert som arbeidsgodtgjørelse Vi kjenner ikke til at det har skjedd omklassifisering i andre tilfeller.

I selskaper som ikke er delingsforetak blir ikke kildemodellen brukt Inntekt som forblir i slike selskap, vil således bli klassifisert som kapitalinntekt selv om deleiere har arbeidet i selskapet. Systemet for selskaper som ikke er delingsforetak er det samme som før skattereformen I deltakerlignet selskap kan en få en omklassifisering dersom en deltaker tar ut mer av overskuddet enn det som tilsvarer vedkommendes eierandel

Tabellen nedenfor viser en oversikt over antall skattytere som har innberettet beløp i kode 0918, dvs som har beregnet personinntekt fra delingsforetak. Som en ser er det et stigende antall skattytere som faller inn under reglene om beregnet personinntekt i delingsforetak

År	Antall arb giv	Antall sy	Beløp	Gj snitt
2001	3018	5178	1 416 697.513	274 000
2000	2296	4078	1.046 037 631	257 000
1999	2178	3635	772 432.410	212 000
1998		3143	744.815 509	237.000
1997		3197	723 668.916	226 000

5. Vurdering av hovedkategoriene

5.1 Generelt

Modellene bør vurderes i forhold til

1. Kvaliteten på resultatet, dvs om det er samsvar mellom antatt verdi av arbeidsinnsatsen og fastsatt arbeidsinntekt
2. Muligheten for skattyteren til å omgå reglene
3. Administrative kostnader for skattyter og for skatteetaten, herunder de private kostnader for å tilpasse seg og det offentliges kostnader til kontroll.

En fullstendig gjennomgang av dette vil være for omfattende i forhold til den tid som er til rådighet. Nedenfor vil en først si noe om å gi skattytere valgrett (pkt 5.2), deretter at ligningsmyndighetene skal kunne fastsette arbeidsinntekten skjønnsmessig (pkt 5.3), deretter uttaksmodellen (pkt 5.4) og til slutt delingsmodellen (punktene 5.5-5.8)

5.2 Skattyteren gis anledning til å velge arbeidsinntekten

Regler som gir personlige næringsdrivende og aktive eiere i selskap fri anledning til selv å velge oppdeling av faktisk inntekt i en arbeidsdel og kapitaldel, vil være enkel å administrere. For å kunne bli godtatt politisk bør en slik løsning være basert på at skattyteren på andre områder taper minst like mye som han vinner på lavere beskatning ved å velge å klassifisere en større del av samlet inntekt som kapitalinntekt. Eksempel på tap på andre områder er lavere tilleggspensjon og sykepenger. Denne forutsetning er imidlertid ikke tilstede i tilstrekkelig grad i dag. SKD antar at en ikke bør gå inn for en slik modell. SKD anser dette som utenkelig og går derfor ikke noe mer inn på dette.

5.3 Arbeidsinntekten fastsettes skjønnsmessig av ligningsmyndighetene

I teorien kunne en tenke seg en regel basert på at arbeidsinntekten fastsettes skjønnsmessig av de aktive eiere og overprøves av ligningsmyndighetene. Dette vil formelt fremstå som en enkel regel. I praksis vil den neppe la seg administrere, fordi ligningsmyndighetene ikke har kapasitet til å vurdere den individuelle verdien av arbeidsinnsats for en stort antall aktive eiere. Det må da tas standpunkt til verdien av et meget stort antall av arbeidstyper. En måtte også ta standpunkt til mengden av arbeidsinnsats (arbeidstid) til et stort antall aktive eiere. SKD antar at en slik modell ikke kan brukes som en hovedregel. SKD mener at modellen bare kan være aktuell som en sikkerhetsforanstaltning i forbindelse med andre modeller.

5.4 Uttaksmodellen

Generelt

Ved vurdering av uttaksmodellen, kan SKD bare kommentere prinsipper fordi den kan utformes på forskjellige måter. Vi vet ikke om det er aktuelt med en slik

modell og i tilfelle hvilke utforming det kan være aktuelt å drøfte. Det vises til tidligere utredninger om uttaksmodellen, f.eks. NOU 1977: 55 og NOU 1983: 26.

I Skatterett nr 1 for 2002 en artikkel skrevet av Ernst Ravnås og Kjell Richard Manskow om "Alternativ toppskatt: Spare- og investeringsmodellen" som diskuterer en uttaksmodell. Denne modellen tar ikke sikte på å skille mellom arbeidsinntekt og kapitalinntekt, men mellom inntekt som er disponibelt til privat forbruk og inntekt som investeres/spares. På side 11 sies det at en ikke trenger delingsmodellen. Trygdeavgiften skal legges på den del av toppskattegrunnlaget som ikke legges arbeidsgiveravgift. Vi antar at det er ment at kapitalinntekter kan danne grunnlag for sykepenger og for tilleggspensjon.

Uttaksmodellen som sådan har den fordel at den knytter seg til den faktiske begivenhet at midler tas ut av foretaket og at den som mottar uttaket vil ha evne til å betale skatt på uttaket. Formålet med en uttaksmodell må antas å være at midler som tas ut av foretaket, skal skattlegges etter andre regler og/eller satser enn inntekt som forblir i foretaket. Dette medfører at det må foretas en selvstendig formues- og inntektsfastsettelse for henholdsvis foretaksdelen og persondelen også for enmannsforetak.

For å unngå dobbeltbeskatning ved bruk av uttaksmodellen må uttak som skattlegges hos mottakeren, redusere den inntekt som beskattes i foretaket.

Uttaksmodeller vil føre til såkalt innlåsnings effekt, ved at inntekt som blir stående igjen i foretaket beskattes lavere enn det som tas ut. Denne effekten er forsøkt unngått i "Spare- og investeringsmodellen", ved regler om unntak fra beskatning for uttatte midler som investeres i annet foretak mv.

I et aksjeselskap vil utdelt utbytte også være et uttak. Såfremt det ikke lages regler for at uttak skal deles i en arbeidsdel og en kapitaldel, vil reglene om godtgjørelse vanskelig kunne anvendes på uttak som er skattepliktig etter uttaksmodellen.

Uttaksmodellen, forhold til begrepet arbeidsinntekt og folketrygdens regler

Folketrygden er basert på forutsetningen om at pensjonsgivende inntekt skal være arbeidsinntekt, dvs. den inntekt som faller bort om en blir syk eller går av med pensjon. Skal denne forutsetningen opprettholdes vil klassifisering av uttak som personinntekt bare være aktuell for aktive eiere. Det vil være i strid med denne forutsetningen i folketrygden dersom passive eieres uttak skal være pensjonsgivende inntekt. Uttaksregelen må derfor bare brukes på aktive eiere. Alternativt kan en fastsette inntekt etter uttaksregelen for alle eiere, men bare anse de aktive eieres uttak som pensjonsgivende inntekt. Dette innebærer at det må lages regler om når uttaksmodellen skal anvendes, eventuelt i hvilke tilfeller inntekt etter uttaksmodellen skal være arbeidsinntekt.

Uttaksmodellen gir i seg selv intet reelt bidrag til å skille mellom arbeidsinntekt og kapitalinntekt. Eierens uttak av midler fra et foretak med en eller få eiere, vil ofte være basert på en avveining av eierens behov for midler til andre formål sett opp mot foretakets egenkapital og likvide situasjon. Uttaket vil sjelden være basert på eierens overveininger av hva som er en korrekt betaling for eierens

arbeidsinnsats for foretaket. Uttaket vil således ikke være noen god indikasjon på hva som er arbeidsinntekt

I forhold til folketrygden, vil en ren uttaksmodell således være en lite egnet modell for å fastsette den inntekten som faller bort ved sykdom mv og ved pensjonsalderen (arbeidsinntekten). Vil en opprettholde denne forutsetningen i folketrygden med omtrent samme innhold av hensyn til regler om sykepenger mv og tilleggspensjon, må uttaksmodellen suppleres med ett sett regler om hva som er arbeidsinntekt.

Uttaksmodellen, underskudd og realisasjon

Går foretaket med underskudd, vil uttaket likevel være fullt skattepliktig med mindre det lages andre regler. Dette er for så vidt ordningen også når det gjelder kildemodellen. Spesielt i enmannsforetak vil en slik beskatning føles urimeleg. Videre er det et spørsmål hvordan en skal håndtere uttak når egenkapitalen i foretaket er tapt. I enmannsforetak og i selskap hvor aksjonærene har garantert for lån, er de ansvarlige og kan senere bli tvunget til å betale tilsvarende midler til en kreditor.

Når et enmannsforetak eller andel i selskap selges av en person, vil hele salgssummen komme til personens private disposisjon på samme måte som et uttak fra foretaket. Etter dagens regler er gevinst ved realisasjon av foretak eller deler av dette, ikke personinntekt. Ved fastsetting av alminnelig inntekt ved aksjesalg, vil RISK-reglene medføre at gevinsten reduseres med tilbakeholdt inntekt etter betalt skatt. Regelen for gevinstberegning ved salg av enmannsforetak og andel i deltakerlignet selskap fører også til at midler som står igjen i foretaket og derfor inngår i inngangsverdien, vil redusere skattepliktig gevinst.

For å få nøytralitet mellom det å ta ut midler til privat disposisjon gjennom uttak og å få verdiene i foretaket til privat disposisjon gjennom å selge foretaket eller deler av det, må vederlag ved salg likestilles med uttak. Midlene i selskapet er dels personens innskudd av personbeskattet kapital, dels skattlagt med foretaksskatt (tilbakeholdt inntekt i foretaket) og dels ikke skattlagt (f.eks. gevinst ved salg av driftsmidler hvor gevinsten står på gevinst- og tapskonto). For å unngå dobbeltbeskatning og for å få nøytralitet må den del av vederlaget som tilsvarer innskutt kapital/betalt for andel eller aksje, ikke uttaksskattes. Den del av vederlaget som ikke er skattlagt, må skattlegges med uttaksskatt. Eventuell rest av vederlaget, som hovedsakelig vil tilsvare de tilbakeholdt midler (inntekt etter skatt i foretaket), må oppgrosses og skattlegges med differansen mellom foretaksskatt og uttaksskatt.

Fører realisasjonen til et tap, må det lages regler for hvordan slikt tap skal behandles. Tap kan skyldes for store uttak tidligere, men det kan også skyldes at kostnadene i foretaket har oversteget inntektene.

Uttaksmodellen, avgrensning av hva som er skattepliktig uttak

I enmannsforetak vil det være problemer med avgrensning i forhold til hva som må klassifiseres som uttak. Dette skyldes at det privatrettslig er liten forskjell på foretakets og eierens private formue/gjeld. En problemstilling er for eksempel om gjeldsrenter som betales av selskapets midler tilordnes foretaket eller anses som uttak. Regnskapslovens regler er neppe tilstrekkelig for å skille mellom foretak

og eier, spesielt for foretak som ikke har full regnskapsplikt og derfor ikke skal utarbeide årsoppgjør. Det må derfor lages regler for hva som kan tilordnes foretaket. Evt kontroll av tilordningen vil bli vanskeligere. Den skatt som eieren betaler av formue og inntekt i enmannsforetak og deltakerlignede selskaper, bør i en uttaksmodell ikke anses som tatt ut av foretaket av eieren, men belastes foretaket. Dette innebærer at en også må dele opp eierens samlede skatt i en foretaksdel og en privat del.

Uttak fra selskaper som er delingsforetak kan kanaliseres gjennom andre personer eller mellomliggende selskaper

I delingsselskaper som har andre selskaper som aksjonær/deltaker, vil deler av uttak gå til disse selskapene. Disse selskapene kan igjen eies av de aktive eierne helt eller delvis og/eller direkte eller indirekte gjennom andre selskaper. Uttaksregelen for selskaper må suppleres med regler om i hvilke tilfelle uttak gjennom andre selskaper skal likestilles med uttak av vedkommende aktive eier. Fordi uttaket ikke nødvendigvis blir kanalisert frem til den aktive eier samme år som det tas ut av delingsforetaket, må det også tas standpunkt til når slike uttak skal kunne skattlegges hos den aktive

Uttak fra delingsforetaket kan også gå til den aktive eiers nærstående (familie, ektefeller og samboere) som er passive i foretaket. En må derfor overveie om det skal lages identifikasjonsregler for uttak, slik at uttak til passive nærstående anses å være tatt ut av den aktive

Uansett vil denne type regler være vanskelig å kontrollere

Uttaksmodellen, avgrensning av når den skal brukes på selskaper

Det er neppe aktuelt å bruke uttaksmodellen på alle selskaper. For det første vil det ikke være naturlig å bruke regelen på en ansatt i et stort børsnotert aksjeselskap som tilfeldigvis har 10 aksjer i det selskap han er ansatt i. For det andre vil det bli spørsmål om når i året/hvor lenge personen må ha eiet andeler i selskapet for at reglene skal anvendes

Det må således lages regler for hvilke selskaper en skal bruke uttaksmodellen på. En får derved med seg mange, om ikke alle, av dagens regler om vilkår for deling, med regler om indirekte eie, identifikasjon mv. med tilhørende terskel-effekter

Uttaksmodellen kombinert med kildemodellen

Et i teorien mulig regelsett er å supplere uttaksmodellen med beregningsreglene fra delingsmodellen.

En kombinasjon av uttaks- og kildemodellen innebærer i realiteten en annen periodisering av beregnet personinntekt etter delingsmodellen. Den beregnede delingsinntekten blir ikke personinntekt før den aktive eier tar et tilsvarende beløp ut av selskapet (kontantprinsipp). Skatten kan da betales av den aktive eieren også for delingsinntekt fra selskap. En må da føre en konto for de årene uttaket er mindre enn beregnet personinntekt. Videre må en løse spørsmål i forbindelse med at uttaket et år er større enn personinntekten, mens det neste år er mindre.

Et slikt regelsett vil bli meget komplisert. SKD vil sterkt fraråde bruk av en slik modell.

Uttaksmodellen kombinert med andre modeller

Uttaksmodellen kan suppleres med regler om at aktive eieres uttak opp til en viss grense alltid skal behandles som arbeidsinntekt. Over denne grensen vil skattyterens klassifisering av uttaket være avgjørende. Reglene bør her så langt det er mulig baseres på objektive beregninger og ikke som tidlige på en direkte skjønsmessig fastsettelse av arbeidsinntekten. Det er imidlertid vanskelig å finne et grunnlag som fører til rimelige resultater

En annen mulighet er å snu regelen og anse alle uttak opp til en viss grense som kapitalinntekt. For eksempel kan alle uttak som ikke av foretaket er klassifisert som lønn, opp til 12 pst av den aktive eiers andel av skattemessig egenkapital, være kapitalinntekt, mens uttak utover dette er arbeidsinntekt. Igjen måtte dette antagelig ses over flere år. Modellen innebærer for enmannsforetak at en aktiv eier ikke kan få arbeidsinntekt før vedkommende har inntekt utover grensen

Slike regler vil være beheftet med alle problemene rundt uttaksmodellen, se ovenfor. SKD vil fraråde bruk av en slik modell

I Skatterett nr 1 for 2002 står en artikkel skrevet av Ernst Ravnaas og Kjell Richard Manskow om "Alternativ toppskatt · Spare og investeringsmodellen" som diskuterer en uttaksmodell. Denne modellen tar ikke sikte på å skille mellom arbeidsinntekt og kapitalinntekt, men mellom inntekt som er disponibelt til privat forbruk og inntekt som investeres/spares. På side 11 sies det at en ikke trenger delingsmodellen. Trygdeavgiften skal legges på den del av toppskattegrunnlaget som ikke legges arbeidsgiveravgift. Vi antar at det er ment at kapitalinntekter kan danne grunnlag for sykepenger og for tilleggspensjon

Konklusjon om uttaksmodellen

Skal en uttaksmodell fungere etter hensikten antar SKD at det kreves et meget komplisert regelverk som vil være mer ressurskrevende å administrere enn kildemodellen, og som i tillegg vil gi minst like tilfeldige resultater. SKD vil sterkt fraråde å bruke uttaksmodellen, verken i sin rene form eller utbygget med regler tatt fra andre modeller

5.5 Kildemodellen, generelt

Den gjeldende delingsmodellen behandles nedenfor under punktene 5.6 - 5.9. Denne behandlingen er mer detaljert og derfor mer omfattende enn behandling av de øvrige modellene fordi det foreligger detaljerte regler for utforming av modellen

5.6 Kildemodellen, kvaliteten på resultatet

Hvor godt kildemodellen oppfyller formålet om å finne arbeidsinntekten, avhenger av om

1. De riktige foretak omfattes av delingsordningen
2. Den beregnede personinntekt har "riktig" størrelse, som igjen avhenger av i hvilken grad den totale næringsinntekt gjenspeiler eierens arbeidsinnsats og om det er mulig å trekke ut de riktige inntekter og kostnader ved beregningen av arbeidsinntekten.

Det må erkjennes at selv om modellen i teorien oppfyller formålet, er resultatet i praksis ofte helt tilfeldig.

Det kan bli en relativt stor terskeeffekt uansett om foretaket faller inn under reglene om deling eller ikke. Det er utvilsomt en del arbeidsinntekter som ikke blir fanget opp av kildemodellen, fordi foretaket ikke er delingsforetak. På den andre siden blir en del inntekt feilaktig skattlagt som arbeidsinntekt på grunn av mangler ved beregningsreglene.

I visse situasjoner er størrelsen på personinntekt så åpenbart feil at skattereglene selv ikke godtar resultatet som den riktige arbeidsinntekten. Dette har blant annet gitt seg uttrykk i reglene om tak for beregnet arbeidsinntekt. Videre må begrunnelsen for regelen om at skattyteren kan velge raten for kapitalavkastningen også være at resultatet med standard kapitalavkastningsrate var feil. Her har lovgiverne gitt opp å finne riktig arbeidsinntekt og gitt skattyteren et valg med hensyn til hvor stor arbeidsinntekten skal være innen visse grenser.

Kildemodellen definerer hva som er arbeidsinntekt. I aksjeselskap gjelder dette uavhengig av hva skattyteren faktisk mottar fra selskapet. Det er også uavhengig av om selskapet har et samlet overskudd som kan dekke arbeidsinntekten, eller har midler til å refundere skatt/avgift på personinntekten. Har selskapet store finansielle kostnader eller tap, kan skattyteren få en positiv personinntekt også i det året selskapet går konkurs.

Eksempler på prinsipielle feil, herunder inntekter som på grunn av reglene ikke blir trukket ut av samlet næringsinntekt og derfor anses om arbeidsinntekt:

- Avkastning av *egenutviklede* immaterielle verdier som for eksempel forretningsverdi (goodwill) og patenter, blir ikke trukket ut av næringsinntekten (slik som ervervede immaterielle verdier). Slik avkastning blir derved arbeidsinntekt for de aktive eiere.
- En maskin mv. vil normalt fungere like godt i flere år etter ervervsåret. Selv om den er to, tre, fire år, vil den normalt produsere like mange enheter som selges til samme pris. Maskinen gir således like god avkastning senere år som i ervervsåret, men i senere år er avskrivningen på maskinen lavere og den inngår i kapitalavkastningsgrunnlaget med et lavere beløp (nedskrevet verdi) enn i første året. Etter som årene går blir en mindre og mindre del av verdiforringelse/avkastning trukket ut av inntekten og arbeidsinntekten blir under ellers like forhold høyere og høyere etter hvert som maskinen skrives ned. Det er mulig at en kan si at dette jevner seg ut i løpet av en periode. Men utjevningen kan i aksjeselskap være hos forskjellige personer.

Det ekstreme eksempel på det samme er at driftsmidlet er nedskrevet til null i tidligere år. Står driftsmidlet på samlesaldo kan nedskrivning skyldes gevinst ved tidligere salg av andre driftsmidler. Er saldoverdien null, reduseres ikke personinntekt hverken med avskrivninger eller kapitalavkastning vedrørende driftsmidlet. Dette gjelder selv om driftsmidlene produserer like godt som før. Dette vil for eksempel føre til at to drosjesjåfører som har samme bil kjøpt samtidig til samme pris, kjører like mye, har samme omsetning og samme kostnadene, vil kunne få forskjellig personinntekt, for eksempel dersom den enes bil har null i saldoverdi på grunn av tidligere gevinster og den andre har ordinære avskrivninger på bilen.

Tidligere års gevinst på driftsmidler, får ikke samme effekt for driftsmidler som står på egen saldo, for eksempel bygg og anlegg.

- For driftsmidler kjøpt/solgt i året regnes halv avkastning, uansett om den er ervervet 2. januar eller 20. desember og hvor lenge den har virket i virksomheten i løpet av ervervsåret.
- I selskap fordeles samlet beregnet personinntekt ikke etter innsatsen for bedriften, men etter eierandel. En ungdom som kan identifiseres med foreldrenes eierandel kan derved få høyere andel enn den daglige leder, selv om vedkommende bare har en underordnet stilling i bedriften. Ved fordelingen tar en ikke hensyn til hvilken lønn vedkommende har fått før fordelingen.
- Skattyteren kan øke kapitalavkastningsgrunnlaget, f.eks. ved å omdanne/selge selskap til nytt selskap for å få egen-opparbeidet forretningsverdi til å bli ervervet forretningsverdi. Skyte inn bil, bolig mv. som brukes til avlønning av ansatt aktiv eier i delingsselskapet.
- Etter sktl § 12-12 (2) bokstav b, skal gevinst vedrørende aksjer trekkes ut ved beregningen av personinntekt etter delingsmodellen. Dersom loven skal tas bokstavelig, vil skattyter ikke få personinntekt av denne inntekten, selv om han driver kjøp og salg av aksjer som egen næring eller som ledd i en annen næring.

Eksempelene er på langt nær uttømmende.

Videre kan delingsmodellen gi gale resultater for skattytere i tilfeller der innsats og periodisering av inntekt er faseforskjøvet. Har for eksempel en forfatter arbeidet et år med å skrive en bok vil han anses for å være aktiv vedkommende år. Kommer boken først ut i året etter, vil det ikke være inntekt i det året han er aktiv. Arbeider ikke forfatteren neste år, vil inntekten som kommer det året ikke bli personinntekt fordi vedkommende er passiv dette året. Tilsvarende gjelder for skog som gjennomsnittlignes.

I aksjeselskap skal personinntekt etter delingsmodellen først tilordnes personen året etter at inntekten ble opptjent i selskapet. Samme forskyvning får en ikke i enmannsforetak eller deltakerlignet selskap.

5.7. Kildemodellen, robusthet mot uønsket tilpassing

Den nåværende delingsmodell er lite robust mot uønsket tilpassing. I praksis er det mange som har tilpasset seg bort fra delingsmodellen og det er mange aktuelle skattytere som kan velge resultat

Skattyterens strategi for å unngå å få beregnet uønsket høy personinntekt etter delingsmodellen vil blant annet følge en eller flere av de følgende veier:

1. S/y vil tilstrebe å bli ansett som ikke-aktiv i det aktuelle selskap eller næringsvirksomhet, f.eks. ved bare å være med i styre, bare utføre arbeid under minste timeantall eller utføre arbeid for det aktuelle selskapet som ansatt i et annet selskap. Det er uklare regler om behandlingen av arbeidet i eget selskap som skattyteren påstår å utføre på vegne av et annet eget selskap. Eksempel: Skattyter leier ut bygning til driftsselskap med avtale om at driftsselskapet skal forestå alt arbeid med bygningen. Dette arbeidet utføres dels av eieren av bygningen på vegne av driftsselskapet.
2. Eierforhold i selskaper organiseres slik at tilleggsvilkårene for selskaper ikke er tilstede, dvs. at aktive personer ikke har eierandel på minst 2/3-deler eller har krav på minst 2/3 av utbytte, hverken direkte, gjennom identifikasjon eller ved indirekte utbytteandel gjennom mellomliggende selskaper. Dette gjøres dels ved krysseiesystemer. Enmannsforetak omorganiseres til selskap med samme formål.
3. Skattyteren oppretter flere selskaper, eventuelt flere separate næringer i enmannsforetak, og innretter inntektsforholdene slik at inntekten blir liggende i eller styres over til selskaper/næringer
  - a) hvor skattyteren ikke er aktiv, mens det selskap/næring han er aktiv i bare har en passende stor personinntekt eller
  - b) som driver ikke-liberale yrke og derfor kommer inn under det lavere tak for personinntekt
4. Skattyteren legger overskuddsnæringer inn i et selskap med underskuddsnæring for å få samordnet overskudd og underskudd ved beregning av personinntekt. Personlig næringsdrivende som har flere næringsvirksomheter, hvorav noen går med overskudd og andre med underskudd, vil forsøke å utjevne resultatene ved bokføringen av inntekt og utgifter eller ved å legge begge næringene inn i ett selskap.
5. Eier og aktivitetsforholdene innrettes slik at personinntekt fordeles på mange personer slik at personinntekten hos hver enkelt ikke overstiger fribeløpet for toppskatt. En kan også tenke seg overføring til eldre som betaler lav trygdeavgift.

Strategiene kan være gjennomført formelt, men fulgt opp av underhåndsavtaler som ligningskontoret ikke får eller kan få greie på. I noen slike tilfeller kan formen settes til side fordi formen ikke har andre hensikter enn de skattemessige. Dette er et spørsmål om å bruke reglene for tilsidesettelse. I begge tilfeller medfører det store kostnader for skattyteren å innrette seg og for

skatteetaten med å kontrollere om tilpasningen er lovlig. Det har vært forholdsvis mange rettssaker på dette området. Flere har havnet i Høyesterett.

5.8 Kildemodellen, omkostninger ved modellen

Omkostningene for skattyterne er dels kostnader av typen å beregne personinntekt, inngå oppgaver mv. En annen form for kostnader er slike som skattyteren påtar seg hovedsakelig i den hensikt å unngå delingsmodellen eller redusere konsekvensene av den, f.eks. ved å operere med flere selskaper enn ellers, ta inn medeiere mv. SKD kjenner ikke til at det er foretatt noen undersøkelse om størrelsen av slike kostnader. Videre blir det offentlige påført kostnader ved å administrere og kontrollere at regelverket følges.

Delingsmodellen er ressurskrevende for ligningsetaten. For å kunne behandle personinntekten korrekt, har det lokale DSB-systemet som benyttes på ligningskontorene, i alt 38 poster. Disse postene må ligningskontorene håndtere manuelt. Saksbehandlere må ta stilling til hvilke av disse 38 postene som skal benyttes, og det kan være en risiko for feilføring her. Disse postene blir overført til 17 poster i det sentrale skatteberegningsprogrammet. Årsaken til at det er behov for et så stort antall poster, er de ulike reglene om tak, refusjonsordning, ulike trygdeavgiftssatser og om inntekten skrives seg fra virksomhet i bostedskommunen eller en utenby(gd)skommune. Videre er det ressurskrevende for ligningsmyndighetene å kontrollere delingsmodellen, herunder om vilkårene for deling er tilstede. Der det f.eks. foreligger pro-forma overdragelse av andeler i et selskap, med skjulte underhåndsavtaler, får ikke ligningsmyndighetene de korrekte opplysninger fra skattyterne. Kontrolloppgaver vanskeliggjøres ytterligere ved at de foreliggende kontrollhemler ikke gir adgang til å innhente nødvendige opplysninger. For å avdekke slike forhold må ligningsmyndighetene bruke indirekte metoder. Ofte vil avdekking først være mulig i forbindelse med oppgjør når den ene eier dør. Kontroll av om en eier har arbeidet i mer enn 300 timer i løpet av året, kan også være svært ressurskrevende, for ikke å si umulig. For at like tilfeller skal behandles likt burde det komme ytterligere regler om tilpasninger som ikke er forretningsmessig basert, utover reglene om identifikasjon. Som eksempel kan nevnes kryssbytte av aksjer.

Spesielt om aksjeselskap

Bruk av kildemodellen i et aksjeselskap er spesielt omstendelig. Selskapet må av eget tiltak avgjøre om vilkårene for deling er tilstede, herunder gå runder med identifikasjon, familieforhold, indirekte eie gjennom andre selskaper mv. Er selskapet et delingsforetak, må det beregne samlet personinntekt og fordele den på de aktive. Deretter må selskapet lønnsinnberette inntekten på hver enkelt av de aktive og eventuelt betale forskudd på refusjon av den aktives skatt. Det er uklare regler for hva hver aktør kan klage på mht. fastsettelsen av personinntekten, spesielt for aktive som ikke er aksjonærer, men blir tilordnet personinntekt pga. identifikasjon. Etter at den aktive har betalt sin skatt, må refusjonsbeløpet beregnes for hver av de aktive. Modellen legger således opp til en runddans hvor en starter opp i selskapet og ender der. Endrer ligningsmyndighetenes selskapets inntekt av en eller annen grunn, kan dette føre til at personinntekten mv. må endres, med konsekvenser for fordelingen, skatteleggingen av de aktive og refusjonens størrelse.

Spesielt om deltakerlignede selskaper

I et deltakerlignet selskap hvor aktive eieres andel av overskuddet vurderes, skal eventuell arbeidsgodtgjørelse anses som en andel av retten til overskudd, jf sktl § 12-10 (1) bokstav b. (I motsetning til i aksjeselskap hvor lønn ikke anses som en del av retten til utbytte) Denne regelen fører til at et slikt selskap som har passive eiere, vil kunne fylle kravene til å være delingsforetak et år, for så å falle utenfor det neste året. Dette gjelder selv om eierforhold, eiernes arbeidsinnsats mv er like. Eksempelvis kan et slikt selskap ha to eiere med like eierandeler og lik rett til andel av overskuddet. Eva er aktiv og Arne er passiv. Eva som arbeider har krav på godtgjørelse for arbeidet på kr 200 000. Dersom samlet overskuddet er kr. 550.000, vil Eva ha krav på kr 200.000 pluss kr 175 000 lik kr 375.000. Arne vil ha krav på kr 175.000. Eva har da krav på 68,1 pst av samlet overskudd og selskapet er delingsforetak. Øker overskuddet neste år til kr. 650.000 vil Eva ha krav på kr 200.000 pluss kr 225.000, lik kr 425.000. Arne vil ha krav på kr 225.000. Evas andel er da 65,3 pst og selskapet er ikke et delingsforetak, med mindre Eva kan identifiseres med Arne. Når slike selskap går med underskudd, vil de alltid være delingsforetak. Problemet er at for slike selskap må en kontrollere hvert år om vilkårene for deling er tilstede selv om alle eierforhold mv er uforandret. Dersom samlet overskudd er kr 600.000, vil Eva andel bli 66,66 pst og selskapet er delingsforetak dette året, med mindre selskapet øker inntekten f.eks ved å redusere saldoavskrivningen med et passende beløp, f.eks kr 2000.

5.9 Kildemodellen, betaling av skatt

I enmannsforetak må aktiv eier betale skatt/trygdeavgift som faller på personinntekten, med egne midler som dels kan være beskattet arbeidsinntekt (godt over 50 pst) dels kan være kapitalinntekt (28 pst). I selskaper vil skatt/trygdeavgift som faller på aktive eieres beregnede personinntekt etter delingsmodellen belastes selskapet via reglene om refusjon av beløpet. Selskapet dekker refusjonen med inntekt som bare har vært beskattet med 28 pst.

Skattebeløpet blir også belastet passive eiere i selskapet. Den aktive eier beholder eventuelle pensjonsrettigheter. Samme fordel får aktive personer som ikke er eier, men får tilordnet personinntekt ved identifikasjon med passive eiere. Skatt/avgift på eventuell utbetalt lønn, må derimot dekkes av den aktive selv av beskattet inntekt.

Det svares ikke arbeidsgiveravgift av beregnet personinntekt, men det betales en noe høyere trygdeavgift enn for lønnstakere.

Om alternativ skattebelastning under forskjellige forutsetninger, se del II, pkt 7.

5.10 Selskapsskatt

En mer radikal løsning er å gjøre skatt som faller på beregnet personinntekt i aksjeselskap om til ren selskapsskatt. Selskapsskatt vil være en spesiell form for kildemodell. Modellen innebærer at både skattegrunnlaget og skatten beregnes for og betales av selskapet. En slik modell vil eventuelt måtte utredes mer grundig. Via reglene om de aktive eieres rett til refusjon fra selskaper, er det også i dag aksjeselskapet som faktisk bærer skattebyrden av beregnet personinntekt.

Denne modellen kan utformes slik at i den utstrekning et selskaps samlede utbetalinger av lønn/arbeidsgodtgjørelse er mindre enn samlet beregnet personinntekt, skal selskapet betale skatt for differansen. Samlet beregnet personinntekt kan beregnes etter dagens regler, likevel slik at beregningen tar utgangspunkt i netto næringsinntekt før fradrag for foretakets lønn/arbeidsgodtgjørelse.

Modellen fører til at en ikke trenger dagens regler om lønnsinnberetning på aktive eiere i aksjeselskap eller forskudd på refusjon og refusjon i alle selskap. Videre vil skatten bli ilagt i samme inntektsår og ikke først tillegges skattesubjektet året etter inntektsåret. Betalingen vil imidlertid skje i samme år som etter dagens regler.

Modellen kan brukes på alle aksjeselskaper. Fordelene ved dette vil særlig være at en ikke trenger reglene om vilkår for deling, herunder om 2/3 eie, identifikasjon mv eller om nedre grense for aktivitet. Begrunnelsen for en slik løsning er at delingsmodellen har til hensikt å få frem det som er arbeidsrelatert inntekt i foretaket. Er eierne ikke aktive i selskapet, vil foretakets samlede arbeidsrelaterte inntekt etter delingsmodellen bli tilsvarende mindre. Hvorvidt arbeidsinntekten tas ut av selskapet til arbeidstakere/eiere eller ikke, er uten betydning. Antagelig er beregningsreglene i delingsmodellen for arbeidsinntekt for dårlige til dette bruk. Alternativt kan modellen bare brukes på de selskaper som er delingsforetak.

Modellen kan utformes slik at aktive eiere ikke får sykepenger og pensjonspoeng for slik arbeidsinntekt. Imidlertid kan eierne fremdeles velge å ta ut "riktig" lønn i aksjeselskapet i forhold til arbeidsinntekt og derved få de rettigheter som de skal ha mot å betale for dem. Fordi eierne ikke forutsettes å få rettigheter i folketrygden av denne inntekten, kunne skattesatsen settes uten å ta hensyn til størrelsen av trygdeavgift. En har også muligheten for å beregne teknisk sett en pensjonsgivende inntekt (pensjonspoeng) i forhold til den enkelte.

En annen utforming av slik selskapsskatt kan være at når uttakene klassifisert som noe annet enn lønn/arbeidsinntekt, overstiger en viss prosent av f.eks. skattemessig EK, skal det overskytende skattlegges særskilt. Den aktive eier opptjener ikke rettigheter i folketrygden for det han ikke tar ut som arbeidsinntekt. En trenger ikke å erstatte trygdeavgiften. Det er da toppskatten som skal erstattes.

6. Muligheter for forbedringer av kildemodellen

6.1 Generelt

SKD mener at kildemodellen må forbedres, dersom en skal beholde gjeldende delingsmodell. Forbedringer må ha som formål:

- 1 Bedre kvalitet på resultatet
- 2 Redusere muligheten for og/eller effekten av uønsket tilpassing
- 3 Redusere samfunnskostnadene med ordningen når en ser skattyterne og det offentlige under ett

Generelt kan en si at å redusere avstanden mellom samlet skattebelastning på personinntekt og på annen inntekt, vil minske presset på uønsket skattetilpasning og konsekvensene av feil i fastsettelsen av arbeidsinntekten

Aktuelle sider ved dagens delingsmodell som en kan vurdere å forbedre.

A) Gjøre det vanskeligere å unngå å bli delingsforetak

- Redusere kravet for å bli delingsforetak fra 2/3 til at det er tilstrekkelig at aktive eiere har minst 50 pst eierandel eller krav på minst 50 pst av utbytte/ overskudd
- Oppheve kravet til 300 timers arbeid

Hensikten er å minske presset på å unngå personinntekten og dermed redusere behovet for kontroll. Videre antar SKD at dette vil lette muligheten for kontroll

B) Ta bort skillet mellom liberale og ikke-liberale yrker, herunder reglene for.

- takene for beregnet personinntekt
- nedre grense for aktivitet i ikke-liberale yrker på 300 timer i året (hvis ikke grensen blir helt tatt vekk)
- kretsen for identifikasjon

Muligheten for å oppnå høye inntekter finnes også innenfor andre yrker enn de liberale. I den utstrekning en person utøver sitt liberale yrke innen eget foretak, så blir det lavt tak, f.eks at den aktive eier i en produksjonsbedrift er teknisk utdannet og driver forskning/utvikling til bruk i egen produksjonsvirksomhet. Hadde skattyteren gjort nøyaktig det samme arbeidet som konsulent for foretaket, hadde virksomheten blitt liberal

Tas skillet ikke vekk kan en spørre hvorfor apotekere som har produksjon/handel med vare, er plassert blant liberale yrker. Den store inntekten de har hatt skyldes vel helst monopol og ikke muligheten til høye inntekter på eierens arbeidsinnsats. Monopolet er nå opphevet

C) Vilåårene for deling i deltakerlignet selskap – arbeidsgodtgjørelsen regnes med i overskudd som avgjør om selskapet er delingsforetak

- forskjell fra as
- selskapet kan være delingsforetak et år, et annet ikke selv om ikke eierforhold/reglene om deling av overskuddet forandrer seg. Det er nok at samlet overskudd til fordeling forandrer seg

7. Eksempel skattebelastning for enmannsforetak og aksjeselskaper under forskjellige forutsetninger

Forutsetningen nedenfor er at inntekten er opptjent i liberalt yrke. Det er ingen driftsmidler og ingen andre ansatte enn eieren selv.

Det forutsettes at alminnelig inntekt i enmannsforetak/selskap er kr 1 400 000
Personinntekt er lik alminnelig inntekt

Det er brukt skattesatser for 2002.

1) Enmannsforetak

Skatt på alminnelig inntekt

$(1\,400\,000 - \text{personfradrag } 30.100) \times 28\%$ 383 572

Skatt på personinntekt (toppskatt) ca 1 400 000

0-320 000= 0

$320\,000 - 830\,000 = 510\,000 \times 13.5\%$ 68.850

$830.000 - 1.400.000 = 570.000 \times 19.5\%$ 111.150   180.000

Trygdeavgift

$1\,400\,000 \times 10.7\%$ 149 800

Samlet skatt 713.372

Disposisjon etter skatt $1\,400\,000 - 713.372$ 686 628

2) Aksjeselskap 100 pst eie (delingsforetak) Tar ikke ut lønn, bare utbytte

(Burde vel ha tatt ut lønn tilsvarende minstefradrag og personfradraget)

2 1) Personen

Skatt på alminnelig inntekt 0

(Forutsatt at utbytte er lovlig og gir rett til godtgjørelse)

Skatt på personinntekt (toppskatt) ca 1 400 000

0-320 000= 0

$320\,000 - 830.000 = 510.000 \times 13.5\%$ 68.850

$830.000 - 1.400.000 = 570\,000 \times 19.5\%$ 111 150   180 000

Trygdeavgift

1 400 000 x 10,7 %	<u>149 800</u>
--------------------	----------------

Skatt i alt	<u>329.800</u>
-------------	----------------

2.2) Selskap

Skatt på alminnelig inntekt

1.400 000 x 28 %	<u>392 000</u>
------------------	----------------

2.3) Samlet skatt

Person 329.800 pluss selskap 392.000	<u>721.800</u>
--------------------------------------	----------------

Skatten er litt høyere enn i enmannsforetak.

3) Aksjeselskap 100 pst eie (delingsforetak) Tar ut lønn 800.000**3.1 Person**

Skatt på alminnelig inntekt

(800 000 – minstefradrag kr 43 000 – personfradrag kr 30.100) x 28 %	203 532
--	---------

Toppskatt av lønn 800.000 + (1.400.000 – 800.000 – arbeidsgiveravgift 112 800)

samlet kr 1 287 200

0-320 000= 0

320.000 – 830 000= 510 000 x 13,5 %	68.850
-------------------------------------	--------

830.000- 1.287.200 = 457 200 x 19,5 %	<u>89.154</u>	158 004
---------------------------------------	---------------	---------

Trygdeavgift

(1 400 – 800 – 112,8) 487.200 x 10,7 %	52.130
--	--------

800.000 x 14,1 %	<u>62.400</u>	<u>114.530</u>
------------------	---------------	----------------

Samlet skatt på person	<u>476.066</u>
------------------------	----------------

3.2 Selskap

Arbeidsgiveravgift

800 000 x 14,1 %	112 800
------------------	---------

(Ikke beregnet ekstra arbeidsgiveravgift Forutsatt at 16 G i 2002 er høyere enn 800 000)

Skatt på alminnelig inntekt

$1\,400\,000 - 800\,000 - 112\,800 = 487\,200 \times 28\%$ 136 416

Selskapet skatt og avgift 249.216

3.3 Samlet skatt

Samlet skatt på person og selskap 725 282

Samlet skatt er litt høyere enn de to tilfellene foran.

3.4 Personen til disposisjon etter skatter

a) Lønn 800 000

b) Refusjon av skatt fra selskapet

Toppskatt

$30\,000 \times 13.5\%$ 4 050

$(487\,200 - 30\,000) \times 19.5\%$ 89.154

Trygdeavgift $487\,200 \times 10.7$ 52.130 145 334

c) Rest i selskapet tatt ut som utbytte med godtgjørelse

$(1\,400 - 800 - 112,8 - 145.334 - 136\,416)$ 205 450

(Forutsetning er at dette utbytte er lovlig og gir rett til godtgjørelse)

d) minus egen skatt 476 066

Til disp 674.718

4) Aksjeselskap 60 pst eie (ikke delingsforetak)

Forutsetning nettoinntekt 1 400.000, uttak av lønn kr 800 000

4.1 Person

Skatt på alminnelig inntekt

$(800\,000 - \text{minstefradrag kr } 43\,000 - \text{personfradrag kr } 30\,100) \times 28\%$
= 203 532

Toppskatt

$320\,000 - 800\,000 = 480\,000 \times 13.5\%$ 64 800

Trygdeavgift

800.000 x 7,8 %	<u>62 400</u>
-----------------	---------------

Samlet skatt på person	<u>330 732</u>
------------------------	----------------

4.2. Selskap

Arbeidsgiveravgift

800.000 x 14,1 %	112 800
------------------	---------

Skatt på alminnelig inntekt

$1\,400\,000 - 800\,000 - 112\,800 = 487\,200 \times 28\%$	<u>136 416</u>
--	----------------

Selskapet skatt og avgift	<u>249 216</u>
---------------------------	----------------

4.3 Samlet skatt

Samlet skatt på person og selskap	<u>579 948</u>
-----------------------------------	----------------

Det er betydelig mindre samlet skatt i dette tilfelle enn i alternativene foran

4.4 Personen til disposisjon etter skatter.

a) Lønn	800 000
---------	---------

c) Rest i selskapet tatt ut som utbytte med godtgjørelse	
--	--

$1\,400\,000 - 800\,000 - 249\,216 = 350\,782 \times 60\%$	210.470
--	---------

d) Minus egen skatt	<u>330 732</u>
---------------------	----------------

Til disp	<u>679 738</u>
----------	----------------

Passiv deltakers andel av rest i selskapet

$350.782 \times 40 \text{ pst}$ er lik 140.312.

Personen vil sitte igjen med bare litt mindre til disposisjon enn i enmannsforetaket, ved reelt å gi bort kr 140 312 til en hvilken som helst passiv aksjonær som den aktive ønsker å tilgodese (Hvis den passive får midlene i form av lovlig utbytte, vil det ikke påløpe skatt på denne delen)

Argument for aksjeselskap: Erstatningsansvar for feil

Ulempe ved aksjeselskap. Kostnadene ved etablering og drift, binding av midler i selskapet mv

Ytterligere tilpassing leie driftsmidler fra person til selskap.